Rimaszombat, 1894. szeptember 20. 39. szám Tizenötödik évfolyam.

A szerkesztő lakása:
Rimaszombat, Főtér Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.
Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés dja
Egész évre . . . 8 korona
Fél évre . . . 4 korona
Negyedévre . . . 2 korona

Tanitóknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:
Rimaszombat, Pokorágyi-utcza 1 szám a. a könyvnyomdában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előrefizetés, hirdetmény, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés dija
Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . 12 fillér.
Bélyegdi minden beiktatás után . . . . . 60 fillér.

Nyitt ér:
Egy sor . . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legczélszerübben posta-utalvány utján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Népiskoláink tultömöttsége.

Általánosan érzett baj, mely ellen eddigelé minden eredmény nelkül szállt síkra az intéző körök hivatott része, hogy elemi, különösen falusi osztatlan népiskoláink tultömöttsége jelenleg átlépte már a megengedhetőség legszélsőbb határait Egyre hajtjuk a tankötelezettség pontos végrehajtását, a nélkül, hogy az iskolás gyermekek egészségügyi kivánalmaknak megfelelő elhelyezéséről gondoskodnánk. A népiskolai törvény kimondja a tanitás kötelezettségét s a törvény őrei, a végrehajtással megbizott közegek utolsó betüig igyekeznek annak érvényt szerezni, könynyelmüen megfeledkezve arról, hogy ezen ügybuzgó végrehajtási eljárásuknak az egész életre kiható sulyos következményei vannak.

Vannak községeink, hol a tankötelesek száma 100—200 között váltakozik. Vajjon megkövetelhetjük-e jogosan, hogy ily községek tankötelesei a meglevő egy tanitóval biró iskolát látogassák, melynek méretei aránytalan viszonyban állanak a tankötelesek létszámával s legfeljebb 50—60 gyermek befogadására alkalmasak. Nem, mert ha ezt tesszük ugy merényletet követünk el a gyermekek élete ellen s áldozatul dobjuk őket a túlzsúfolt iskola gyilkoló hatásának

Az iskola tultömöttsége tehát első sorban közegészségügyi szempontból mutatkozik rendkivül káros hatásunak.

A Budapesten csak az imént lezajlott közegészségügyi és demografiai kongressus figyelme kiterjedt az iskolák egészségügyi viszonyaira is. — Az iskola egészségügyi állapotának megvitatása alkalmával két irányban történtek ugyanakkor nagy fontosságu megállapodások. Megbeszélés tárgyát képezték első sorban azon intézkedések, melyek a testi nevelés körébe tartoznak, azután pedig azok a teendők vétettek megvitatás alá, melyek az iskolai épület czélszerü elhelyezésére, berendezésére vonatkoznak.

Azonban ezen nagyfontosságu megállapodások értéke, becse a gyakorlati kivitelben rejlik. Legyen az eszme bár a legnemesebb intentiók szülöttje, ha testet nem tudunk adni neki, vagy pedig ha a gyakorlati kivitel nehézségeitől visszariadunk, áldásos hatását nem fogja érezni a társadalom, s mint puszta gondolat idővel veszit gyujtó és lelkesitő hatásából s elenyészik, a nélkül, hogy nyomokat hagyna maga után.

Szükséges azért, hogy a kongresszusnak az iskola egészségügyére vonatkozó megállapodásai átvitessenek az életbe, s hogy érvényre jussanak azok nemcsak a magasabb tudományok fényes csarnokaiban, hanem, hogy kiterjesztessenek azokra szerény tüzhelyekre is, melyeknek világánál a nemzet ős erejét képező osztályok, az ugynevezett legalsó milliók gyermekei hallgatják a népnevelés evangéliumát. A nép, mely a társadalom zömét képezi, drága kincse a nemzetnek, egészsége azért féltékenyen őrzendő és ápolandó.

Népiskoláink tultömöttsége azonban nemcsak egészségi szempontból mutatkozik káros hatásunak, hanem tekintettel a tankötelezeknek egyes községekben felszaporodott magas számára, a tankötelezettség végrehajtásának is egyik nagy akadályát képezi. Legtöbb esetben az iskola tultömöttségére vezethető vissza az iskolába nem járó tankötelesek rendkivül magas száma is, mely megyénk területén az összes tankötelesek mintegy 10%-át teszi.

Az iskolák tultömöttsége végül a tanitás eredményére is nagy befolyással van. Népiskoláink tanitása ugyanis a szemléltetés elvén alapszik. A tanitás eredménye főleg attól függ, hogy a kidolgozott tananyag közlésénél mily terjedelemben és mértékben alkalmaztatott a szemléltetés módszere. Oly osztatlan, egy tanitóval biró népiskolában, hol a tankötelesek száma meghaladja a 100-at, sikeres szemléltető oktatásról szó sem lehet A tanuló gyermekek figyelmét ellen nem őrizheti, ily esetben a tanitó. Sokszor pedig megtörténik, hogy a gyermek részint a távolság, részint egyéb tulzsufoltságra visszavezethető akadályozó körülmény következtében a tanitó által szemléltetett tárgyat meg sem láthatja.

Ezek a bajok röviden, melyek népiskoláink tultömöttségének a következmenyei, s melyek gyökeres orvoslásához azon esetben, ha komoly a szándékunk népiskoláink szinvonalát emelni, haladék nélkül hozzá kell látnunk. A legkisebb késedelem vagy mulasztás e tekintetben saját gyermekeinken boszulja meg magát. „Mens sana in corpore sanó“ tartja egy paedagógiai arany mondás. Nekünk nemcsak okos, hanem erőteljes nemzedéket kell nevelnünk. A szellemi és testi erők kifejlesztése feladata a népiskolának.

Tömörüljenek azért hát azok az erők és tényezők, melyek a népoktatásügy vezetésében vezérszerepre vállalkoztak, s hassanak oda, hogy népiskoláink falai között az ismeretek közlése mellett az erkölcsi és különösen a testi nevelés is jól gondozott hajlékra találjon.

Ha ezt megteszik, ugy nemzeti önállóságunk és existenciáink legalább is egy ezredév tartamára ismét biz ositva leend. .—.

TÁRCZA.

Isten veled!

Hát ég veled! Talán már többé
Soha sem látlak; ég veled!
Velem maradsz azért örökké —
Most tudom, érzem, hogy szerettelek.

De nem sirok, nem, nem kesergek;
A sors akarja; — ám legyen,
Az a vitorla már közelghet!
Nem bánom, bárhová viszen.

Telt reménynyel kélek utamra
Büszkén térek majd vissza tán,
S kit meggyötörtél, rám szegény fiura
Lehet: nem ösmersz majd reám

Isten veled! Szép álom vár reád,
Az élv, a mámor majd kábitni fog,
S elkápráztatja szép szemed világát,
Egedre szálló fényes csillagod.

De lesz tán nap, mint sejti lelkem,
Hogy megtudod szivem mit ér,
Hogy milyen üdv ily szivet lelned
S mi kín, ha ilyet veszitél.

Murgách Sándor.

Megszabaditotta.

A férfi szegény volt, a leány apja pedig gazdag. A szülők ellenezték a házasságot, de a leány azt mondta, hogy ha mindennap csak száraz kenyeret eszik is, mégis annak a felesége lesz, a kit szeret.

— No hát légy, de tőlem egy garast sem kaptok, mondta az apa.

— Bánom is én — mondta a leány.

— Nem a pénze kell nekem, de ő maga — mondta a férfi.

És szörnyen boldogok is voltak vagy fél esztendeig.

És akkor azután Berta elkezdett arról gondolkozni, hogy milyen nyomoruságos is a szegény emberek élete.

Nem ilyen életről ábrándozott ő, hanem verőfényes, mosolygó napokról. Arra nem is gondolt soha, hogy az a haszontalan pénz, melyből odahaza annyija volt, a mennyit csak akart — még könnyeket is kergessen valaha a szemébe.

Mert nem jut semmire sem. A konyhai kiadásokat olyan pontosan kell vezetnie, hogy minden krajczárról számot tudjon adni a férjének. A férje, igaz ugyan, hogy ezt nem követeli tőle, hanem a hónap elején, mikor odaadja neki a havipénzt, mindig megkérdi, hogy nem maradt-e valami a mult hónapról, s mindig elmondja, hogy az ő kis felesége talán azt hiszi, hogy azt mind el kell költenie, a mit kap. Ilyenkor rukkol ezután az asszonyka nagy durczásan elő könyvével, melyből bebizonyitja, hogy nemcsak hogy haszontalanságokra nem adott ki, de a legszükségesebbet is megvonta a háztartástól, a legeslegszükségesebbek kedveért.

S a jó módhoz szokott leány asszonyságának minden boldogságát, szerelmének minden illusióját széttépi ez a tultakarékos, a mindennapi megélhetés ezer aprócseprő bajával vesződő élet, melynek semmi gyönyörüségében, semmi mulatságban nem vehet részt, mert hétszáz forintocskából nem telik. Jóformán az utczára sem mehet ki, mert nincs arravaló ruhája, — látogatásokról szó sem lehet a ruha miatt is, meg az adandó uzsonnák miatt is. Valóságos apácza-életet él. Az ura egész nap a hivatalban, csak enni jár haza, meg aludni.

Hiszen igaz, hogy szereti, de ez a szerelem még se kárpótolja mindenért, a mit elveszitett érte.

Sőt ugy találja, hogy a férje már nem is szereti nagyon. Pedig hát nem csoda, hogy a szegény ember néha otthon is olyan komor, fáradt. Belefáradt a nehéz napi munkába és fél a jövőtől, hogy nem tud majd a feleségének akkor sem biztositani kényelmesebb életet. Magát nem bánná, de ő érte, a kit végtelenül szeret, töpreng, aggódik folytonosan.

S az asszony ezt arra magyarázza, hogy már nem szereti.

Lassanként azután a szivek mind jobban távolodnak egymástól. Egymás szemében a szerelmes, ábrándos ifjuból pedáns, tösvény, sopánkodó, unalmas férj kezd válni, a kedves, odaadó lelkü leányból pedig meggondolatlanul költekező, durczás, rosz természetü asszony

A két szivet csak egy vékony fonál tartja még össze, — gyönge rántás, meggondolatlan szó, örökre elszakithatja azokat egymástól. Pedig olyan könnyen kiröppennek sértő szavak is a durczás ajkak közül:

— Édes Berta, mi bánt téged? — kérdi egyszer a férj busan hallgatag üldögélő feleségétől.

— Semmi.

— De mégis, no mond! Látod, nekem ugy fáj, ha rosz kedvünek látlak. Azt hiszem mindig, hogy én vagyok az oka.

Berta a kérlelő, gyöngéd szavakból mintegy kiérzi igaz jogát a panaszkodásra.

— Aha, — gondolja magában, — érzi már ő is, hogy roszul cselekszik velem. Hagy fájjon hát neki is a szó, mint nekem fájt az ő viselete, az ő fösvénysége.

— Semmi bajom sincs, csak az, hogy meguntam az életemet. Boldogtalanná tettél.

Könnyelmü nők ajkán gyakran hangzik el ez a panasz, hol jogosan, hol jogtalanul. A férjnek fáj is a szó, de többnyire maga a nő is megbánja s ezer módja van annak, hogy el tudja feledtetni a bántó szót

Berta is igy gondolta. Csak egygyel nem számolt: azzal, hogy az ő férje másforma ember, mint a többiek.

Az élet nehéz napjai, a sorscsapások, a nyomoruságok, melyeken minden szegény ember keresztül megy, mig hozzájut a legnyomoruságosabb hivatalocskához, — mindezek vagy megaczélozzák a szivet, vagy végtelen érzékenynyé teszik. A Kovács Kálmán szivével ez az utóbbi történt.

— Most is a felesége sértő szava fájóan rezgett végig tulérzékeny idegein, végtelen fájdalom fogta el egész lelkét, nem szólt egy szemrehányó szót sem, pedig elmondhatta volna, hogy Bertát nem csalta ő magával a szegénységbe, önként jött az utána, nagy szerelmére és más ostoba frázisokra hivatkozva elmondhatná mindezt, de nem teszi, csak szelid tekintettel néz sokáig a szép asszonyra.

Berta persze már akkor rég megbánta, a mit mondott, mosolygó arczczal ült oda férje ölébe, simogatta, csókolgatta, kérlelte:

— No, ne haragudj Kálmán!

— Miért haragudnám? Igazad van.

Egypár nap mulva azután Kálmán nagy beteg lett. Egy reggel, mikor Berta felkelt, hallotta, hogy az ura hörgő mellel, láztól kipirult arczczal mondja neki:

— Beteg vagyok, de meg ne ijedj, máskor is voltam már igy.

Lélekszakadva szaladtak el Girey doktorért, Kálmán legjobb barátjáért.

Kétségbeesetten, könnyezve kérdezte tőle Berta, mikor kijöttek a betegszobából, hogy mi baja a férjének?

Mellhártyagyuladás. Megfázott valahol. De nem igen lesz komoly lefolyásu, csak vigyázzon magára.

Minek mondaná meg a fiatal asszonynak, hogy neki reménye sincs már ahhoz, hogy szegény Kálmán jobban lehessen

— Hogyne fázott volna! Hiszen az utóbbi időben mintha csak készakarva akarta volna tönkretenni magát.

Orvosok és gyógyszerészek közgyülése. *A „Gömörmegyei orvos-gyógyszerész egylet“* folyó év szeptember hó 24-én délután 3 órakor *Tornallyán* a „Casino“ (nagy vendéglő) termében közgyülést tart, melyre a meghivókat elnöki megbizásból már szétküldötte *Orient* Gyula másodtitkár. — A közgyülésen — mint halljuk — városunk orvosai közül többen szándékoznak részt venni.

Felhivás az ország kereskedőihez, kereskedelmi vállalataihoz, pénzintézeteihez és biztositó-társaságaihoz. Az 1896-iki ezredéves országos kiállitás kereskedelem-, pénz- és hitelügyi csoportjának előmunkálatai immár annyira előre haladtak, hogy rövid időn a szükséges terület megállapitása s az épületek tervezése fog sorra kerülni. — Ez azonban nem lehetséges mindaddig, mig a csoport programmjának keresztülvitelével megbizott végrehajtó-bizottság nem ismeri azokat az anyagi eszközöket, melyek a költségek fedezése tekintetében rendelkezésére állanak. — Felkérjük ennélfogva mindazokat, a kikhez a csoport-bizottságnak 1893. deczember hó 30-án tartott összüléséből kifolyólag felhivást intéztünk az iránt, hogy a csoport kiállitása költségeinek fedezéséhez járuljanak, valamint általán mindazokat, a kik a kereskedelem-, pénz, és hitelügyi csoport által közvetlenül érdekelve vannak: az ország kereskedőit, kereskedelmi vállalatait, pénzintézeteit és biztositó társaságait, sziveskedjenek *hozzájárulásuk iránti nyilatkozatukat folyó évi szeptember hó végeig* az ezredéves országos kiállitás igazgatóságához (Akadémia-utcza 3. sz.) beküldeni, a hová ugyancsak a felajánlott összegek is beküldendők lesznek. — Budapesten, 1894. évi szeptember hó 1-én. — Az 1896-iki ezredéves orsz. kiállitás kereskedelem-, pénz- és hitelügyi csoportjának elnökei:

Dr. Falk Miksa s. k. orsz. képviselő. — *Lukács Antal* s. k. a főrendiház tagja, a magyar földhitelintézet igazgatója.

A rimaszombati dalárda hangversenye Putnokon.

A számos sikert — melyek között nehány országra szóló is van már — ismét növelték jeles dalnokaink, s a f. hó 16-án Putnokon megtartott hangversenyen ujabb dicsőséget szereztek a szép multu rimaszombati dalárdánk.

A derék putnokiak is kitettek magukért. Első sorban a dalárda szives fogadásával valósággal tüntettek, aztán meg a tiszteletükre igazi ünnepséget rendeztek, s dalnokaink szép éneke által elragadtatva a közönség tomboló lelkesedéssel adott kifejezést legteljesebb elismerésének.

A szép ünnepély rendezésében az érdem oroszlánrésze *Fekete* Nándor gyógyszerészé, ki páratlan figyelmességgel sürgött-forgott a vendégek körül, s nagyrészt neki köszönhető, hogy a mulatság külső tekintetekben sem hagyott hátra kivánni valót.

A hangversenyről szóló tudósitásunk különben is igy szól:

A rimaszombati dalárda f. hó 16-án vasárnap, élén igazgatójával, dr. Veres Samuval és jeles karnagyával: Váry Jánossal teljes számban ránduit át Putnokra, hogy ott a gömörmegyei magyar közmüvelődési egylet javára az ottani értelmiség szives meghivása folytán hangversenyt rendezzen. Délután $^1/_2$ 2 óra tájban érkeztek dalnokaink Putnokra, hol a tiszteletükre kivonult zenekar a Rákóczy-induló hangjaival, a közönség pedig lelkes éljenzéssel fogadta őket. Ennek elhangzása után elénekelték a dalárda jeligéjét s bevonultak a városba, hol már elszállásolásukról gondoskodva volt.

Esti 7 óra tájban a fürdő felé igyekezett Putnok város és vidéke szép számu és diszes közönsége, mely szinültig megtöltötte az ez alkalomra befedett nyári helyiséget. Egymásután durrogtak a vendégek érkezését jelző taraczkok. 7 óra után felvonult az emelvényre a dalárda, s elzengte Huber „Király-himnusz“-át szépen, szabatosan és óriási hatással. Utána a dalárda fiumei verseny-darabját énekelték el. Kovarcz „Suhog a szél“ népdalát valóságos áhitattal hallgatták és olyan lelkesedésben törtek ki, amilyet még alig hallottak Putnokon. A dalárda tisztán, biztosan, remekül énekelt, s megérdemelte a megujuló tapsvihart. A müsorban jelzett palócz imitácziók, melyeket Komoróczy Miklósnak kellett volna előadnia, elmaradtak, mert Komoróczy nem jött el. Helyette *Aiss* Ferencz szavalta el Arany János „Rachel siralmá“-t sok hatással. Majd ismét a dalárda szerepelt. „Nincsen párja a faluban Kerekes Andrásnak“ kezdetü népdalt énekelték, *Perecz* Samu gyönyörü, fülbemászó bariton-solojával elragadta a közönséget s fokozta az óriási hatást, melyet a dalárda a dal szép előadásával keltett. Szép volt a „Lengyelke“ is, mit ezután énekeltek.

A nóta után müsoron kivül a közönség nagyobb szórakoztatására *Székely* Gyula adott elő palócz imitácziókat, melyek ügyes és a valóságig hü előadásával jóizü és szünni nem akaró kaczajra fakasztotta a hallgatókat. Ez persze reggelig is elhallgatta volna a mulattató előadást, de a dalárdának közbe kellett szólnia Huber Károly „Őseink emlékével,“ melynek eléneklése után a közönség zajosan kivánta ismét *Székely* Gyulát hallani ki teljesitette is óhajtásukat, zajos derültséget keltett a népéletből vett humoros kuriozumok előadásával.

Ezután a dalárda Abt gyönyörü darabját: „A hazá“-t (E szép hazában . . .) adta elő szépen, nagy hatással, majd a *Váry* János, dalárdánk kitünő karnagya által férfikarra alkalmazott: „Nincs cserepes tanyám“ kezdetü népdalt adták elő. Ebben ismét *Perecz* Samu remekelt érzésteljesen előadott bariton-solojával, melynek kisérete is nagy tetszést aratott. A szerzőt ugy ennek, mint az ugyancsak általa összeállitott népdaloknak eléneklése után zajosan megéljenezték, a népdalegyveleget („Nem vagyok én oka semminek“) oly frenetikus tapsviharral és ujrázással fogadták, hogy közkivánatra el kellett énekelni még egyszer. Wusching „Falu végén kurta korcsma“ és Papp D „A faluban utcza hosszat“, e két darab előadása képezte az ügyesen összeállitott programm utolsó részét. Mindkettőben a Perecz Samu párját ritkitó bariton-soloja egészen megbüvölte a hallgatóságot, mely szünni nem akaró tetszéssel kisérte mindkét darab szabatos és nagyhatást keltő előadását.

Ezzel a hangverseny véget ért, s a közönség egy része a tánczterembe vonult, hol Putnok város és vidéke szépei hajnalig ropták a tánczot csapongó jó kedvvel; másik része pedig a fürdő elé vonult, hol a vendégek szórakoztatására F e k e t h e Nándor a K i s z e l y József segitségével remek tüzijátékot rendezett. Ritkán sikerül vidéken tüzijáték oly szépen, mint ez sikerült, s ebben az intézők maguk is méltán gyönyörködhettek. A sistergő, pattogó rakéták óriási magasságba röppentek fel, s a magasban szétrobbanva kigyózva, majd különféle szinü ivekben és golyókban hullottak alá, a tüzkerék pedig forgott, óriási gyorsasággal szórva magából a tüzkévéket. A közönség lelkesen megéljenezte a szépen sikerült tüzijáték rendezőit.

Ezután a dalárda a tiszteletére rendezett bankettet élvezte végig, melyen megjelentek azok is, kik az ünnepély rendezésében és a vendégek szives látásában sokat fáradoztak: F e k e t h e Nándor, H ö n s c h Ede, F a r k a s Gyula, S z é m a n n Endre, K á l n i c z k y Endre, F r i e d l György, J á r d á n h á z y Dénes stb.

Vacsora közben az első tósztot az igaz lelkesedés meleg hangján F e k e t h e Nándor mondotta, szép szavakkal éltette a dalárdát, annak jeles karnagyát V á r y Jánost; később ujabb tósztokban sok magasztalással és elismeréssel emlékezett meg S z a b ó Samuról, a dalárda érdemes elnökéről és ujjáalkotójáról és Dr. V e r e s Samuról, a dalárda derék igazgatójáról, majd Dr. V e r e s Samu a dalárda nevében mondott szép felköszöntőt Megköszönte a szives látást, csinos, talpraesett tósztban éltette Putnok város lelkes közönségét és az ünnepély rendezőjét: F e k e t h e Nándort.

Ezután mindinkább növekvő jókedvben, vig nóták mellett mulattak együtt daláraink a hajnali órákig, mikor ugy a putnokiak, mint a mi daláraink egy valóban kellemesen töltött éj kedves emlékeivel tértek haza.

A mulatság anyagilag is jól sikerült; a bevétel meghaladta a 170 frtot, a mi a csekély belépti-dij mellett soknak mondható.

Egy nap a villamos erővel hajtott munkagépek és eszközök budapesti kiállitásán.

Iparunknak fejlesztésére, közvagyonosodásunk érdekében immár mindig nagyobb és nagyobb gondot forditanak legilletékesebb helyen.

Ezen körülményt igazolja a Budapesten majd három hónapig tartó s augusztus hó 26-án bezárt villamossági kiállitás, melyet tudvalevőleg a nagyméltóságu ipar- és kereskedelemügyi miniszter ur elhatározása folytán Ganz és társa, Siemens és Halske világhirü electrotechnikusok villamos motórjaikkal, villamfejlesztő gépeikkel, valamint Kirchner Ernő, lipcsei czég s több mások munkagépeik és eszközeikkel együtt müködve rendeztek.

Ezen kiallitás iránt az érdeklődés nemcsak honi, de még külföldi szakembereknél is a legnagyobb mérvben nyilvánult, sőt mondhatni, hogy nem szakemberek is hasznos szórakozást találhattak ezen kiállitáson.

Ezen specziális kiállitást mindenesetre igen fontos czélból rendezték a kiállitók: a gyáripar által mindinkább fenyegetett helyzetbe jutó s igy hanyatlásnak elébe néző kisiparunk megvédése, fellenditése érdekében, mintegy a gyáriparnak ellensulyozása szempontjából kivánatosak ezen munkagépek, s ily irányu berendezéssel németországi kisiparosok üdvös eredményt érték el.

Ezen munkagépek villamos erővel hozattak mozgásba. Sem egyik, sem másik egészben véve nem ujak, mindazonaltal hasznos vólta és érdekessége folytán nagyon megérdemli a vele való foglalkozást.

Ezen különleges productiv erő, melyet a villamtechnika ma már oly magas fokra fejlesztett, ezen kiállitáson csak mint hajtó erő szerepelt, hosszas kutatás, lassu fejlődés eredménye ma már az, hogy csaknem csodadolgokat müvelnek vele. Már az 1746-ik évben Winkler Lipcsében, Le Monnier pedig Párisban kisérleteket tettek villamos távirókon; 1752-ik évben pedig Franklin Benjamin az első kisérletet tette a villámháritón Philadelphiában, mi neki sikerült is, s igy ő lett ennek felfedezője.

Ezen időktől az electrotechnika nevezetesebb események nélkül fejlődett s csak egy két évtized óta kezdettek e téren kutatni bővebb eredménynyel. Ma már fejlettségének oly magas fokán áll, miszerint látva a vele elért eredményeket, az első pillanatra olyképen tünik fel, mintha már minden képzelhetőt felülmulna s nem hagyna hátra semmi további kivánni valót, pedig még sokat hágy hátra a kutató szellemnek.

Mindazonáltal csodaszerü dolgokat látunk és tapasztalunk és valóban megérdemli, hogy mi laikus emberek is bővebben megfigyeljük.

Ezen hatalmas erőt, melyet az ember tudományának alapján előállitani képes; a hatalmas villámot, melyet ma már teljesen lenyügözött, hatalmába keritett, igénytelen sodrony segitségével megfékez s tetszése szerint vezet oda, a hová akarja.

Ezen hatalmas erő, a mely az electromagnetizmus alkalmazási elveinek alapján (Dynamo) állittatik elő, valamint a vegyészet magas fejlettsége folytán előállitott savak, a czink, a müvészileg tömöritett kőszén stb. összemüködése folytán kifejlett villamáram, ugyanazon erő, mint a természeti.

Ez tehát azon hatalmas erő, melyet az emberek munkájuk megkönnyitésére felhasználni kezdenek. Ezen erővel hajtatják a legnagyobb erőt igénylő gépeiket; az éjjeli munka mellett táplálja a lámpákat, melyek nappali fényt árasztanak. A nagy városok közuti vaspályáin feleslegessé teszi a lovakat, ő veszi át a vonó szerepet, távoleső városokból könnyedén beszélgethetnek az emberek egymással stb. stb. — mind — mind az electrotechnika vivmányai.

A Budapesten rendezett munkagépek kiállitásán legnagyobb részt a fa megmunkáló gépek gyakoroltak vonzerőt a látogatókra, s hivták fel figyelmüket, a menynyiben ezen gépek sajátságos nagy zaja a legtávolabb eső helyeket is betöltötte.

Mind, az ott kiállitott gépek becsértékét és érdekességét mindenesetre szakemberek méltányolhatták legjobban első sorban, a mennyiben a mai stylszerü asztalos munkák detail részeit bámulatos gyorsaság és szabatossággal lehet azokon előállitani.

Ily gépek a külföldön régen müködésben vannak, s hogy nálunk már meghonosittatnak, csak annak jele, hogy iparunk a külföld müipari fejlettségének nyomában halad.

Mindazonáltal a tapasztaltakból azt kell konstatálni, hogy mindezek kivihetősége minálunk még nagyobb idő kérdése. Ma még a villamáram előállitása költséges, különösen vidéken, itt ki sem fizetné magát ily gépekkel való berendezkedés — még talán részben sem — kisebb városban, mert a készáru fogyasztás nem áll arányban azon nagymérvü gyártással, melyet ily gépekkel elérni lehet.

A midőn pedig módunkban van ily gépeket beszerezhetni, már nagyiparosoknak is beillettünk, annyival is inkább, mert ily gépek folytonos üzemben tartása folyton nagy vállalatokat igényel.

Vannak azonban munkagépek kézi erőre berendezve, melyek megfelelő szolgálatokat tesznek, s melyekkel a versenyképességet is valamennyire el lehet érni, különösen a butor iparban, hol kézzel nem utánozható müveleteket lehet végezni ezen gépekkel.

Végül pedig e helyen is köszönetet nyilvánitok a miskolczi kereskedelmi és iparkamara tek. elnökségének azon áldozatkészségért, mely szerint lehetővé tenni kegyes volt ezen iparomat érdeklő kiállitás tanulmányozását.

Bolkay Pál, müasztalos.

Hirek és vegyesek.

Esküvő. Dr. L ö c h e r e r Tamás, a gömörmegyei közkórház igazgató-főorvosa, folyó hó 24-én fog örök hüséget esküdni M a r t o n A n n a urhölgynek, néhai Marton Rudolf, a rimaszombati kir. törvényszék felejthetetlen volt elnöke bájos leányának.

Hymen. D r á s k ó c z y László, a rimaszécsi járás főszolgabirája folyó hó 15-én jegyezte el Domonyban (Pestmegye) S e g e s v á r y I r é n urhölgyet, Segesváry Jenő földbirtokos leányát.

Ötven éves tanitói jubileum. Kicsiny falunak érdemekben gazdag tanitója ünnepelte folyó hó 16-án tanitói müködésének 50 éves jubileumát. Az erdőkoszoruzta „Machinhrád“, mintha osztozott volna az ünnepély örömében, oly édesen mosolygott le magas sziklavár ormáról a kicsiny falucskára: Alsó-Szkálnokra, hol az ünnepelt tanitó: F a l u b a L a j o s lakik. Erdő, völgy és hegyorom a mily ünnepélyes néma csendet öltött, ép oly hangos volt a kicsiny község, hol a magyar szó első csengése akkor kezdett virágzásnak indulni, midőn az ünnepelt elfoglalta magasztos, egykor még kevés jelentőséggel felruházott hivatalát. És azóta kedves lett a magyar szó, kedves lett a magyar nóta, mit már faluszerte énekelnek az ünnepelt tanitványai. A mily szép és magasztos volt az ünnep, ép oly elragadó volt annak egyszerüsége, melyről alig birtak tudomással még azok is, kik közel álltak a családhoz. A keveset mondó egyszerüség ellentéte volt a nagy jelentőséggel biró isteni tisztelet, mely az ünnepelt áldásdús életének hathatós müködése czéljából tartatott. Az ünnepi beszédet Hüvössy Lajos Felső-Pokorágy község jeles lelkésze tartotta, megemlékezve az ünnepelt érdemeiről, ki minden tekintetben azon müködött, hogy a Szabó Mihályok és Fejesek példányszerü magaviselete tért hóditott elődei előtt. Majd a hálaadó isteni tisztelet bevégezte után Liszkay János alesperes lépett az oltár elé és tartalmas, valódi szónoki hévvel elmondott beszéde után — melyben az ünnepelt érdemeiről emlékezett meg — az esperesség nevében egy gyönyörü ezüst serleggel lepte meg az ünnepeltet. Majd ennek elvégeztével az ev. tani-

---

— Téli kabátot nem hordott s azután itthon mindig itt állt a meleg kályha mellett, s mikor egészen átmelegedett akkor nyitott kabátban ment a hivatalba — beszélte az asszony.

Másnap már alig tudott beszélni. Csak ugy tördelve, kinlódva beszélt a doktorhoz, mikor felesége egy perczre kinézett a konyhába:

— Fölé akartam magam lőni, de akkor a feleségem megtudta volna, hogy miatta teszem — igy nem tudja meg. Boldogtalan volt, mert szegények voltunk. Megszabaditom ettől az élettől! Hátha még boldog lesz — én nem tudok nélküle élni s vele nem lehet, mert boldogtalanná tenném. De esküdj meg, hogy nem szólsz erről senkinek!

— Esküszöm! Szegény barátom!

— Ne sajnálj! Hidd el olyan boldogan halok meg. Ma éjjel is felkeltem s az ablakhoz mentem, kinyitottam, ott ültem. Olyan jó volt a hideg . . .

— Szerencsétlen, a nyitott ablaknál ültél?

— Mondom, hogy jó volt. Most is oda akarnék menni. Ugy ég mindenem. Egy kis hideget!

Belépett Berta. A nagy beteg magához intette s ugy suttogta a fülébe:

— Hajtsd ide a homlokod a mellemre. — Igy ni. Most már nem fáj ugy. Nézz a szemembe. Ugy szeretsz? Nézz, nézz sokáig — ki tudja meddig láthatom ezt a két ragyogó tükröt! . . .

Másnap meghalt. Az asszony meg akart bolodulni a temetéskor. Utána akart ugrani a sirba.

Másfél év mulva pedig Hertelendy Gábor ur csengő négy lovon szállitotta haza a templomból kétezer holdas dominiumára.

Girey doktor néha találkozik a szép asszonynyal, a ki most szép még csak igazán, most, hogy boldog a gazdag, szép, fiatal férfi oldalán, a ki előtt nem fejezhet ki olyan óhajtást, melyet az rögtön ne teljesitene.

Most már boldog, igazán boldog. A szegénység két szürke éve csak ugy tünik fel előtte, mint valami álom. Girey doktorral sem szeret találkozni, mert az eszébe juttatja, hogy az a két év bizony valóság volt. Sőt a doktor mást is szeretne eszébe juttatni. Szeretné a szemébe dobni a szörnyü vádat:

— Megölte a férjét! . . .

Különben, ha megtenné is, azt hiszem, az asszony csak mosolyogna rajta:

— Én öltem meg? Hiszen szerettem, boldogitottam. Doktor, maga talán be van csipve?

Vértesy Gyula.

tók küldöttségének feje szólalt fel, ki egy diszes képpel, — melv az ág ev. tanitó-testület notabilitásait tüntette fel Groó Vilmos kir. tan. tanfelügyelővel élükön — lepte meg Faluba Lajost, ki könyezett a tantestület küldöttségének magvas beszéde után. Az isteni tiszteletet Czéner Pál f.-szkálnoki lelkész végezte be, mely után Medveczky Sándor egyház-felügyelő, Groó Vilmos kir. tan. tanfelügyelőnek üdvözlő átiratát nyujtotta át az ünnepeltnek. Az üdvözlő átirat valóban megfelelt a hozzá füzött remé nyeknek, mert oly tényekről adott az tanubizonyságot, mely az agg tanitónak érdemeit, még tisztelői előtt is csak nagyobbitsák. Az ünnepélyes szertartás bevégeztével az ünnepélyre érkeztek a pap- és tanitó-lakban rendezett banquetre gyültek egybe. — A banquetten számtalan toaszt mondatott, melyek közül magasra kiemelkedők Hámos Zoltán, Liszkay János és Medveczky Sándor toasztjai, kik az együttérzés, a luth. egyház müködése mellett a magyar hazafiságot helyezték előtérbe a község hiveinek. — És a község hivei lelkesedéssel vették ezt tudomásul, s mint, kik a magyar nyelvet jól beszélik, a község birájának, Fejes János szavai szerint, a magyar hitvallást vallják s a ki őket megtanitotta arra a hitközség atyja: a tanitó, Faluba Jánost, kit áldásdus müködéseért a magyarok Istene, hogy sokáig éltesse, mi is szivünkből kivánjuk. Ezután táncz következett, mely a hajnali órákban nyert befejezést.

Eljegyzés. Makovics Lajos helybeli fiatal asztalos, a mult napokban váltott jegyet Dideczki Gizellával, Dideczki János helybeli iparos polgártársunk szép leányával. Áldás kisérje frigyöket!

Körorvos választás. A rimaszécsi egészségügyi körben, hol Dr. Molnár Ferencz már régóta mint helyettes körorvos müködik — mint halljuk — e hó végére lesz az uj választás kitüzve. Az eddig mutatkozó hangulat szerint Dr. Molnárt fogják megválasztani.

Baleset a nagy gyakorlaton. A folyó hó 15-én Keresztur mellett tartott nagy gyakorlaton tüzéreink Darócz mellett az erdőségben voltak elhelyezve. Az ütközet után Lorenz Bernát kapitányt lova, mikor róla leszállt, ugy megrugta, hogy bal karja feldagadt és a gyakorlatokról haza kellett térnie. Hétfőn visszajött Rimaszombatba s itt gyógykezelés alatt áll.

Gyorsirókör. A helybeli főgymnasiumban fennálló „Markovits-gyorsirókör" e hó 15. napján tartotta meg alakuló közgyülését Sárkány Imre tanár elnöklete alatt. Az idei tisztikar a következő: ifjusági elnök Wiesinger Frigyes, titkár Korsós Zoltán, főjegyző Glatter Béla, aljegyző Ruszkay István, pénztárnok Sramko Loránt, könyvtárnok Szalay Tivadar, ellenőrök Törköly József és Institórisz Endre. Előadók: Wiesinger Frigyes és Ivánka Milán.

Halálozás. Dobsinán e hó 11-én hunyt el egy derék, munkás fiatal ember: Gömöry László postatiszt. Az ifju hivatalnokot folyó év szeptemberében áthelyezték a budapesti központi távirdához, de a benne csirázó betegség megakadályozta az eltávozást. Haláláról a mélyen megszomorodott család a következő gyászjelentést adta ki: Idősb Gömöry Károly mint atya, Károly, Jolán férj. Dietre Gyuláné és Bertalan mint testvérek, ugy a maguk, mint a rokonság nevében fájdalomtört szivvel jelentik a felejthetetlen fiu, testvér, illetve nagybátyának Gömöry Lászlónak folyó évi szeptember hó 11-én déli 12 órakor rövid szenvedés után életének 19-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei folyó hó 13-án délután fél 4 órakor fognak az ág. ev. egyház szertartásai szerint a helybeli sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Dobsina, 1894. szeptember 11-én. Örök béke legyen porai felett!

Katonai nagy gyakorlatok Rimaszombat vidékén. Véget értek immár a vármegyénk területén lefolyt nagy gyakorlatok, melyek előpostái voltak a koronás király szine előtt bemutatandó harczképességnek. A katonaság mozgalmas életéről s a városunk vidékén lefolyt nagy gyakorlatokról (melyek nagyfontosságát és érdekességét igazolja, hogy fővárosi lap is hasábos közleményben tartotta érdemesnek ezekről megemlékezni) teljesen authentikus forrásból származó, kimeritő tudósitást közöltünk lapunk mult számában. Csütörtökön pihenő napja volt a 27-ik gyaloghadosztálynak s délután Klobus altábornagy rendelkezése folytán a 34 (lőcsei) és a 85 (kassai) gyalogezredek zenekara a Széchényi-kertben felváltva játszott szebbnél-szebb darabokat. Előbbit *Schmid*, utóbbit a külföldön is ismert *Bretl* karnagyok személyesen dirigálták. A tiszti-kar csaknem teljes számban megjelent a kertben; a tábornokok, ezredesek megannyian; maga a parancsnokló altábornagy is. Városunk közönsége, különösen a hölgyek szintén szép számmal jelentek meg. A zene estig tartott, mikor a 85 ösök hazamentek, a 34-sek pedig a körön kivül foglaltak helyet, s derék tüzérezredesünk: *Rosenauer* József buzgó fáradozásai után, a hüvös idő daczára tánczra kerekedett a fiatalság, s késő estig járták a valczerokat jó katona muzsika-mellett. A mulatság körülbelől 120 forintot jövedelmezett a város szegényei javára. — Pénteken megkezdődtek a *hadtestgyakorlatok*, melyek előzményekép már csütörtökön d. u. ment ki a parancs a Rimaszécs környékén állomásozó 39. honvéd-hadosztálynak, hogy a városunkban időző ellenséget sakkban tartsa. E czélból a 9-ik honvéd-gyalogezred *Halász* alezredes vezetése alatt a 18-ik tüzérezred egy ütegével kivonult és éjjeli táborozást tartott. Pénteken kora reggel kivonult a 27-ik gyalog-hadosztály városunkból *Klobus* altábornagy vezetése mellett Jánosi felé s Pálfala s Bellény között a képoldal domb innenső része körül foglalva állást, szétszórtan helyezkedett el. A feladat az volt, hogy a 39. honvéd-hadosztály Rimaszécs felől megközelitse Rimaszombatot, a 27-ik gyalag-hadosztály pedig a támadókkal szemben megvédje a várost és azok bevonulását lehetetlenné tegye. A támadó honvéd-hadosztály parancsnoka: *Bolla* Kálmán tábornokkal élén a völgyben helyezkedett el. A baloszlopot: *Pápay* Sándor tábornok a 78. honvéd-dandár parancsnoka vezényelte. Itt volt a 9-ik (*Halász* alezredes) és 11. honvéd-ezred (*Bochutinszky* ezredes), a 18. hadosztály tüzér-ezred, (*Sztankovics* ezredes) az utászok, segélyhely és egészségügyi csapatok. — A jobb oszlopot: *Jablánczy* Sándor tábornok a 77. honvéd-dandár parancsnoka vezényelte. Itt volt a 10. (*Bihar* ezredes) és 12. honvéd-gyalogezred, (Jekelfalusy ezredes), az 5-ik kassai honvéd huszárezred (Forster ezredes), a 6. lovasitott tüzérezred. Mintegy 9000 ember állott 8000-el szemben. A honvédség 9 óra tájban támadott, mire a dombra felvonult a 17. tüzérezred s nehány perczig lődözte az ellenséget, mely azonban tulnyomó számban volt, s igen ügyes mozdulatokkal közelitette meg a 27-ik gyaloghadosztályt, s a lovasitott tüzérség bámulatos gyors fellépésével visszavonulásra kényszeritette azt. Ekkor Bellény mellett a tüzérség és huszárság egyszerre attaque-ot fujt és a lovak vad száguldása közben egymásután potyogtak le az emberek, mire a döntnök Mádi Kovács György hadtest parancsnok pihenőt fujatott. A törzskar a képoldal-dombon megbeszélésre jött össze, mely másfél óra hosszát tartott. Az ütközetben és az egész szép látványosságban a városunkból kirándult nagy számu és előkelő közönség sokáig gyönyörködött. — Dél tájban elvonultak a csapatok. A 27. gyaloghadosztály törzskara, a 85-ösök és 25-ösök, valamint a 17. tüzérezred és a huszárság egyrésze Kurinczon át vonult Fülek, illetve Darócz felé, a 34-esek és 67-esek városunkon áthaladtak zeneszóval Zsaluzsányba, hol ebéddel várták őket. A 39. honvédhadosztály (9. 10. 11. 12. ezred, 18. tüzérezred Iglóról, 5. huszárezred Kassáról, utászezred, szekerészek, egészségügyi csapatok), a törzskar élén: Mádi Kovács György altábornagygyal városunkba érkezett d. u. 2 órakor s itt elszállásoltatott. Az itt és Tamásfalván elhelyezett 9000 ember természetesen ismét nagy élénkséget idézett elő másnap — szombaton reggelig, mikor utjokat Osgyán felé vették, hogy ismét megütközzék a 39-ik honvédosztály a 27-ikkel, s utóbbiakat esetleg tovább szoritsák Losoncz felé. A parancsnokság eleve ugy intézte a parancsot, hogy a 27-ik gyaloghadosztály visszavonuljon (visszavonulási gyakorlat). A kereszturi dombokon és a körülöttük fekvő erdőségekben a 27-ik gyaloghadosztály szétszórva helyezkedett el. A 85-ik és 27-ik gyalogezredek közvetlenül a kereszturi temető mellett, a huszárság és a tüzérség s a többi gyalogság az erdőkben és azok előtt álltak harczvonalba. Egész délelőtt folyt az ágyuk bömbölése s a puskaropogás. A honvédhadosztály 10 óra után kezdte megközelíteni az ellenséget, a temető mellett a sánczokba helyezkedett el jól fedezve jelentékeny részük s ezek mintegy 120—150 lépésre közeledtek és egy óra hosszát lődözték egymást az ellenséggel. Ezalatt a honvédség másik zöme az erdőséget kerülte meg, s igy akarta bekeriteni az ellenséget, de ez neszét vette s nagyszámu huszárság által fedezett gyalogságot küldött a harczba; igy az erdő felől nem közelithették volna meg őket a honvédek, de ezeknek a 18. tüzérezred egy ügyes mozdulattal segitségükre ment a kritikus pillanatban és ugyancsak tüzelt az ellenségre, mely aztán visszavonult Losoncz felé; előbb még a gyalogság egy szembe jövő huszár attaque-ot az erdő szélén hatalmas sortüzzel forditott vissza. — A 17—18000 főnyi katonaság szép gyakorlata délután ½2 óráig tartott, mikor is hosszu megbeszélés után a 26-ik gyaloghadosztály Losonczra ment, a 39. honvédhadosztály pedig Fülek felé vette utját. Ezalatt Rimaszécs környékén a 15. gyaloghadosztály (a miskolczi és egri gyalogezredek stb.) parancsnoka: Cronenbold altábornagy vezénylete alatt tartott gyakorlatokat s városunkat elkerülve folyó hó 16-án vonult Losoncz felé, innen a többivel együtt mentek Balassa-Gyarmatra, a király-gyakorlatokra. — A katonaság városunkban és környékén igen jól érezte magát és kellemes emlékekkel hagyta el körünket. Meg kell itt emlitenünk, hogy a társadalmi érintkezés tekintetében intelligens közönségünk a legnagyobb előzékenységet tanusitotta a sokszor kifáradt harczfiak iránt, a mit a tiszti-kar gyöngéd figyelemmel viszonozott s az itt tartózkodás alatt mindennap élvezetes órákat szerzett a katona-zenekar játéka által közönségünknek. — A mi a tisztikar vendéglői ellátását illeti, e tekintetben kiváló elismerés illeti a *Gömöri* Ede régi jóhirnevü vendéglőjét, hol déltől fogva naponként pezsgő élet uralkodott, mert a tiszti-kar — kezdve a tábornokokkal — állandóan Gömöri vendéglőjébe járt, hol ugy friss sör, bor, mint étkezés tekintetében jó pinczét, kitünő konyhát s kiválóan előzékeny elbánást találtak. — Többször volt alkalmunk a derék vendéglőshöz intézett elismerő nyilatkozatokat hallanunk, melyekben különösen a tőtisztek valóságos magasztalással köszönték meg Gömörinek a vendéglői kifogástalan ellátást. Általában őszinte örömmel jegyezhetjük fel, hogy a nagyszámu haderőnek városunkon történt átvonulása s itt tartózkodása egyáltalán semmiféle kellemetlenséget nem okozott s ezért elismerés illeti Barna Imre rendőr alkapitányt is, ki az elszállásolás körül fáradhatatlanul és tapintatosan buzgolkodott; sőt a katonai és polgári elem közötti jó egyetértésnek az itteni barátkozás mindenesetre hasznára volt.

Gyilkos merenylet zavarta meg f. évi szept. hó 15-én este Majom községnek aludni készülő jámbor lakóit. A korcsmában mulatozó Kósik István falubeli kondás össze szóllalkozott a szinte ott idogáló Gordos János rossz életü csavargó pásztoremberrel. Utóbbi az összeszóllalkozás után haza sietett, hanem azonban csakhamar a korcsma-ablakához tért vissza, magával hozván egy söréttel töltött puskát. Sötét boszuját már rég forralta a falu kondása ellen, azért, mivel ő szándékozott beszegődni a faluhoz ezen hivatalba, s igy az ez esteli összekoczódás csak megérlelte benne a forrongó boszut. A merénylő a korcsma ablakból vette czélba áldozatát, sőt mielőtt reá lőtt volna, még előbb elszóllitotta az utban állott egyik korcsmabeli ivó vendéget, s igy teljes nyugodt czélzás után sütötte Kósikra a fegyvert. A kondást a lövés baloldali fül- és nyaktájékán érte, s mintegy 8—10 löveg furódott a testbe. A másnap reggel megejtett orvosi vizsgálatnál a meglőtt áldozat igen válságos állapotban volt, s habár azóta némi könnyebbülés állott is be, mégis nem lehetetlen a halálos kimenetel, mely esetben módjában leend e helybeli törvényszéknek egy igazi akasztófavirág felett mondani itéletet.

A gőzkazánfütők tanfolyama a budapesti állami ipariskolában (Budapest, VIII. kerület, Népszinház-utcza 8. szám) október 1 napján nyilik meg s november közepéig tart. A tanfolyam tantárgyát a különféle rendszerü locomobil és stabil gőzkazánok szerkezete és kezelése képezi. Tanulókul felvétetnek 18 életévőket betöltött kovácsok, lakatosok s ezek segédei, a fémek feldolgozásával foglalkozó gyárak munkásai, továbbá olyan napszámosok, a kik már foglalkoztak a gőzkazánok körüli teendőkkel. A belépőktől erkölcsi bizonyitvány kivántatik s tudniok kell olvasni. A beiratás szeptember 15-től október 1-ig tart. A felvételre jelentkezők munkakönyvet vagy hiteles munka bizonyitványt tartoznak előmutatni. A tandij 3 frt.

Tüzereink a balassa-gyarmati nagy hadgyakorlatokról valószinüleg 23-án — a befejezés után — térnek vissza. Nem lehet tudni természetesen: mint győztesek, vagy legyőzöttek-e?

Gyilkosság Miskolczon. F. hó 15-én éjjel Miskolczon a Medgyesaljai-utczában Sőregi Istvánnénál, hol fosztóban mulattak a legények, kik már a korcsmából jól bepálinkázva kerültek oda Hendrik Vaskó József, állitólag rimaszombati illetőségü 24 éves vasgyári munkás, kinek a czigány által huzott walzer nem tetszett, csárdást parancsolt s egyik társával 10 frtba fogadott, hogy a czigány azt is fog játszani. Az erőszakoskodásra a czigány engedelmeskedett ugyan, de a csárdás közben szóváltás, veszekedés, verekedés keletkezett, miközben Vaskó József kivette csizmaszárából nagy kését s beleszurta Bordás Józsefbe, ki egy óra mulva anyja karjai között meghalt. Vaskót elfogták és kihallgatták. Azt mondta, hogy részeg volt, nem tudja mit tett, s Bordást bántani nem akarta. Az áldozatot — ki még csak 24 éves volt — nagy részvét mellett temették el.

A Pallas nagy Lexiconá-nak 7-ik kötete e napokban jelent meg Budapesten. Ezen korszakalkotó müvet, melylyel a magyar nemzeti irodalom egy hatalmas lépést tett az európai legnagyobb nemzetek irodalmának magaslata felé, felesleges a magyar müvelt közönség figyelmébe ajánlanunk, mert hiszen mindenki jól tudja, hogy ma már müvelt ember részéről egy kitünően szerkesztett Lexicon alig nélkülözhető. Elég annyit megjegyeznünk, hogy a Lexicon a helybeli Kármán S. könyvkereskedő czégnél is igen előnyös fizetési feltételek — akár havi csekély részletfizetésre is — megrendelhető.

Meghurczolt nemzeti becsületünk olannyira ki van szolgáltatva az ellenünk oláh részről szórt rágalmaknak, hogy ma-holnap veszendőbe talál menni az a nagyértékü jóindulat, amelylyel hazánk eddigelé a külföld népei részéről találkozott. A Pesti Napló felismerve e fenyegető veszély komoly voltát, magára vállalta azt a hazafias feladatot, hogy a külföld vezérlő szellemével az utóbbi években meglazult intellektuális és erkölcsi kapcsot ismét szorosabbra kösse s igy visszanyerje azoknak a rokonszenvét akik már-már kezdtek tőlünk eltántorodni. E czélból a Pesti Napló tárczarovatának rendes dolgozótársaiul megnyerte a franczia irodalom legjelesebb mestereit. Camille Flammarion, a hires csillagász, Francisque Sarcey, a mükritikusok fejedelme, Doumic, a jeles mütörténtész, Müntz, a renaisance tudós buvár, Reclus, a kiváló geográfus, havonkint egy-egy tárczával fogják megörvendeztetni a Pesti Napló közönségét. Ezenkivül havonkint egy-egy tárczaczikket közöl a Pesti Napló a következő hirneves iróktól, ugy mint: Emil Zola, Antole Fance, Armand Sylvester, François Coppée, Alphonse Daudet, Catulle Mendés, Jules Lemaitre, Marcel Prévost és Paul Bourget, akik midannyian szerződésszerüen kötelezték magukat arra, hogy a Pesti Napló számára rendszeresen fognak beküldeni eredeti dolgozatokat. A Pesti Napló továbbá magához váltotta kizárólagos forditási jogát mindama regényeknek, melyeket Alphonse Daudet és Georges Ohnet, a franczia elbeszélő irodalom e hirneves mesterei, a legközelebbi öt esztendőben irni fognak s már ez évben fogja közölni Daudet egy remek regényét, amelynek tárgyát a költő a saját ifjukorából meritette, valamint Ohnetnak most munkában levő, „Régi harag" czimü szenzációs regényét. A Pesti Napló nagy áldozatok árán elérte azt, hogy a világlapokkal egy sorban áll, s a magyar közönségé az érdem, hogy támogatásával ezt lehetővé tette.

Hivatalos közlemények.

Pályázati hirdetmény.

3406. szám. — A helybeli m. kir. földmives iskolánál szab. Rimaszombat város közönsége által tett alapitványi hely közül egy, az 1894-ik tanévben üresedésbe jön. Ennélfogva felhivatnak mindazok, kik ezen alapitványi helyet elnyerni óhajtják, hogy ez iránti kérvényöket a városi tanácshoz czimezve az alanti okmányokkal felszerelve október 1-ső napjáig adják be.

1. Betöltött 17 éves kor igazolása.
2. Erős, egészséges testalkatát igazoló orvosi bizonyitvány.
3. Iskolai avagy hatósági bizonyitványnyal igazolandó jó erkölcsü magaviselet.
4. Igazolása annak, hogy nyelvtanilag helyesen irni, folyékonyan olvasni, a négy alapmüvelettel számolni tud.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1894. évi szeptember hó 4-én tartott üléséből.

Szabó György, polgármester.

Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN távollétében a szerkesztésért felelős: LŐRINCZY GYÖRGY.

Nyilttér*)

Nyilatkozat.

Ugy a fővárosi lapok némelyike, mint a gömörmegyei lapok által is azon téves állitás tétetvén közzé, hogy engem fiam Csizi Lajos szándékosan meglőtt volna; szükségesnek látom kinyilatkoztatni, hogy e közlések a valóságnak meg nem felelnek, s a téves közleményre okot szolgáltató csekély sérülésem az én vigyázatlanságom eredménye.

Kelt Lénártfalán, 1894. szeptember 14-én.

Előttünk: *Csizi László.*

Csizi György,

Mólnár István.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Magán-hirdetések.

HENNBEERG G. (cs. kir. udvari szállitó) **selyemgyára ZÜRICHBEN, a privátmegrendelők lakására közvetlenül** szállit: **fekete, fehér** és **szines** selyemszöveteket, méterenként **45 krtól 11 frt 65 krig postabér és vámmentesen** sima, csikos, koczkázott és mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szin s árnyalatban). Minták postafordultával küldetnek. Svájczba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Értesités.

Van szerencsém a jogsegélyt kereső közönséget értesiteni, hogy

ügyvédi irodámat

helyben, **Ferenczi-u'cza 12. szám** alatt (a Forster — régi Marton — féle házban) megnyitottam.

Rimaszombat, 1894. szeptember 1.

Tisztelettel

Dr. KRAUSZ GYULA,
ügyvéd.

3—3

Tornallyán **Kövér Imre** vegyes üzletében **egy segéd** október 1-éig alkalmazást nyerhet; — rőfös üzletben szakképes előnyben részesül.

REISZ JÓZSEF

női és férfi divatáru-kereskedése

RIMASZOMBATBAN.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy az **őszi és téli idény divatczikkeinek** bevásárlásait Budapesten és Bécsben — időt és pénzt nem kimélve — személyesen eszközöltem.

Miért is ez alkalommal bátor vagyok a n. é. közönség figyelmét felhivni e legujabbi divatczikkeimre, u. m. női- és leány-kalapjaimra, a legujabb párisi mintákban, férfi- és női ruhakelmék, gyermek-ruhák, nyakkendők, trikó-öltönyök, női blouzok, Jäger alsóruhák, Richter-féle gráczi Loden és Ita-féle kemény férfi- és fiu-kalapok, stb. stb.

Különösen felhivom a n. é. közönség figyelmét még

nagy czipőraktáramra,

hol mindenféle férfi-, női- és gyermek-czipők nagy választékban kaphatók.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Reisz József.

Magyar tőzeg- és műtrágya-ipar r.-társ.

Igazgatóság: BUDAPEST, IV., Városház-tér 9., (Haris-bazár).

Legbiztosabb óvszer a kolera, hagymáz és egyéb fertőző betegségek ellen

Tökéletes fertőtlenités!

Teljesen szagtalan!

Önműködő tőzegszóró-closettek.

Belföldi és külföldi szabadalmak!

Szobai árnyékszékek mindenféle tetszetős alakban. Árnyékszék-berendezések, kórházak, laktanyák, iskolák, iparvállalatok, szállodák stb. részére.

Fertőtlenitő és szagtalanitó tőzegpor Tőzegalom! Mindennemü tőzeggyártmány nagy raktára.

Különlegesség: emberi és városi hulladékok ipari és gazdasági értékesitése. Városisztitási és elfuvarozási vállalat szervezése. Műtrágyagyártás. Az orsz. közegészségügyi tanács által többszörösen ajánlva! Részletes tervekkel, költségvetésekkel és eredeti bizonyitványokkal szivesen szolgál

az igazgatóság.

BIZTOSITÁS.

Egy elsőrangu életbiztositó intézet

tevékeny képviselőket

keres, kiknek jelentékeny és tartós kereset biztositva volna.

Állandó ügynökségek átvételére hajlandó czégek kéretnek ajánlataikat a kellő referencziákkal ellátva

„Biztositás“

jelige alatt beküldeni

ECKSTEIN BERNÁT

hirdetési irodájába Budapesten.

1—2

LÖFKOVICS LIPÓT

áruháza

RIMASZOMBAT.

Ajánlja meglepő nagy raktárát

őszi és téli czikkekben.

Különösen

nagy választék

női-, leány- és gyerekek-

felöltőkben.

Meglepő olcsó árak mindennemü **czipőkben, kalapokban** és **fehérnemüekben.**

Eladó.

11 darab **zirzon-kaptár** méhekkel, kitünő conditióban, méhessel együtt vagy kaptáronkint; továbbá 20 darab **nagytestü pulyka** (vad és házi pulyka keresztezés, tenyésztési czélokra igen alkalmas, edzett és erős) elköltözés végett jutányos áron eladó. — Értekezhetni: **Scharich Rezső,** urad. erdésznél Putnok (Gömörmegye.) 3—3

Hirdetmény.

225. szám. – Alulirt kiküldött végrehajtó, az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a rimaszécsi kir. Járásbiróság 696. számu végzése által **Kanicz Lipót s társa** javára **Báthory János** alsó-bátkai lakos ellen 82 frt 1 kr., tőke és járulékai erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás foganatositása alkalmával biróilag felülfoglalt és 1067 frtra becsült követelések, tehén, sertések, ágynemüek, edények, evőeszközök, takarmány, italok, varrógép és házibutorokból álló ingóságok 82 frt 1 kr. tőke, ennek 1891. évi szeptember hó 16-ik napjától járó kamatai 37 frt 7 kr., megállapitott 1 frt 40 kr., jelen hirdetményi és az ez utáni költségek erejéig nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbiróság 1352. sz. kiküldést rendelő végzése folytán Alsó-Bátkán leendő eszközlésére 1894-ik év szeptember hó 22-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881 évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t.-cz. 108. §-ában megállapitott feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Rimaszécsen 1894. szeptember hó 5. napján.

Salamon Béla, kir. birósági végrehajtó.

Hirdetmény.

Harkácsi (Gömörmegye) bérgazdaságomban 1500 holdnyi területen a

makkoltatás

1894. október 1-től kezdve kiadó.

KLEIN ZSIGMOND,
a harkácsi uradalom bérlője.

3—3

Felhivás előfizetésre!

A

„PESTI NAPLÓ“

naponta kétszer megjelenő politikai napilapra

A „Pesti Napló“ a legtartalmasabb és legszebben kiállitott napilap s emellett a legolcsóbb is.

Folyó évi október elsejétől kezdve **a reggeli és esti lappal együtt** — egyszerre küldve — **évenkint 14 forintert fizethetni elő.**

A **Pesti Napló regénytárczája** a legvonzóbb az egész világon, a szerkesztőség magához váltotta öt esztendőre

ALPHONSE DAUDET és GEORGES OHNET

valamennyi megirandó regényeinek kizárólagos forditási jogát. Igy novemberben kezdi meg a közlését **Georges Ohnet** legujabb regényének, melynek czime:

RÉGI HARAG.

Októberben közli **Andre Theurier** legujabb regényét, melyen a nagy franczia elbeszélő most dolgozik, és mely a **nizzai kozmopolita társasággal** foglalkozik. Január folyamán közli **Alphonse Daudet**-nak épp most készülő regényét, melynek tárgyát a világhirü költő a **saját ifjuságából** meritette. A **Pesti Napló** tárczarovatának rendes dolgozótársai lettek:

Camille Flammarion, François Coppée, Jules Lemaitre, Francisque Sarcey, Armand Sylvestre, Anatole France, Emile Zola, Catulle Mendès, Marcel Prévost, Paul Bourget

urakat, a franczia irodalom nagynevü jeleseit s ezenfelül a jövőre is felkeresik a **Pesti Napló** tárczarovatát kitünő dolgozataikkal **a magyar irodalom legkiválóbb elbeszelői.**

A Pesti Napló karácsonyi ajándéka

oly fényes meglepetés lesz, a minőt a világ semmiféle lapja sem nyujt olvasóinak. Csak annyit jelzünk előre, hogy az irodalmi és müvészeti remekek egész kincses háza fog karácsonyra a **Pesti Napló** előfizetőinek asztalára kerülni.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Esti és reggeli lap együtt egyszerre küldve a vidékre:

Egész évre	14 frt — kr.
Fél évre	7 frt — kr.
Negyed évre	3 frt 50 kr.
Egy hónapra	1 frt 20 kr.

Naponkint kétszer, reggeli és esti kiadás külön-külön a házhoz vagy postán küldve Budapesten vagy vidéken:

Egész évre	18 frt — kr.
Fél évre	9 frt — kr.
Negyed évre	4 frt 50 kr.
Egy hónapra	1 frt 60 kr.

A „Pesti Napló“ kiadóhivatala.

Budapest, Ferencziek-tere, Bazárépület.

Rimaszombat, 1894. Nyomatott **Rábely Miklós** könyvnyomdájában